

Motion till riksdagen

1988/89:U522

av Pär Granstedt m. fl. (c)

Åtgärder mot Sydafrika

Mot.
1988/89
U522-526

Centerns partimotion angående mänskliga rättigheter behandlas bl a situationen i Sydafrika. Där konstateras den unika karaktär som det sydafrikanska apartheidsystemet har bland världens förtryckarsystem. Sverige är ett föregångsland såväl när det gäller stöd till apartheidmotståndet inne i Sydafrika som till frontstaterna. Likaså innebär de svenska nyinvesterings- och handelsförbudet att Sverige har vidtagit långtgående åtgärder för att isolera Sydafrika.

Självfallet måste det svenska arbetet på att öka trycket på den sydafrikanska apartheidregimen fortsätta. Största möjliga internationella tryck är det bästa bidraget vi kan lämna för att påskynda avvecklingen av apartheidsystemet, minska lidandet bland apartheidens offer och minska risken för ett långt utdraget och förödande inbördeskrig i Sydafrika.

Det är viktigt att vi ser över och effektiviserar de regler vi redan har. Delvis ligger en sådan effektivisering i det utredningsuppdrag som Sydafrikakommittén har. Kontrollen av hur den befintliga lagstiftningen efterlevs måste också vara effektiv.

Genom riksdagsbeslut i slutet av 1988 ökade tullens befogenheter när det gäller att kontrollera handelsförbudets efterlevnad. I samband därmed utlovades också att tullen skulle få ökade ekonomiska resurser. Några sådana framgår dock inte av budgetpropositionen. Centern har i annat sammanhang föreslagit ökade resurser till tullverket.

Det är viktigt att tillräckliga ekonomiska och personella resurser avsätts för kontroll av Sydafrikalagstiftningen. Skulle de anslag som riksdagen beviljar med anledning av budgetpropositionen inte räcka för detta bör regeringen återkomma till riksdagen med tilläggsproposition med begäran om ytterligare medel.

Trots det svenska nyinvesteringsförbudet och handelsförbudet har många svenska företag fortfarande betydande intressen i Sydafrika. Detta motverkar syftet bakom den svenska Sydafrikalagstiftningen. Frågan om svenskt ägande i företag i Sydafrika skall förbjudas i lag prövas av Sydafrikautredningen.

År 1986 infördes en möjlighet för kommuner och landsting att "vidta sådana solidaritetsaktioner som riktar sig mot den sydafrikanska apartheidpolitiken". Då avsågs bojkott av varor och tjänster med sydafrikanskt ursprung. Denna rätt för kommunerna saknar i praktiken betydelse efter det att den svenska handelsbojkotten mot Sydafrika införts. Däremot finns det ett intresse i några kommuner och landsting att undvika att göra ekonomiska uppgörelser med företag med omfattande ekonomiska intressen i Syd-

afrika. Det är främst utländska multinationella företag som är aktuella. Det är rimligt att utsträcka den princip som fastslogs 1986 till att också gälla sådana aktioner. På motsvarande sätt bör möjligheter skapas också för statliga organ att undvika ekonomiska uppgörelser med företag med omfattande ekonomiska intressen i Sydafrika.

Avbrytandet av kontakter av social karaktär med Sydafrika har uppenbarligen en stor psykologisk och därmed också politisk betydelse. Det är därför viktigt att FN:s bojkott i fråga om kultur, idrott och underhållning av Sydafrika respekteras.

Det finns anledning för riksdagen att uttala vikten av att samtliga svenska medborgare, organisationer och institutioner respekterar denna bojkott och också avstår från att engagera personer som har brutit mot den.

De svenska viseringsbestämmelserna kan sägas ha ett liknande syfte. Tillämpningen är dock inte särskilt strikt. Det har rent av förekommit att sydafrikanska kommersiella delegationer kunnat komma in i Sverige trots det handelsförbud som råder. Viseringsreglerna bör därför skärpas så att endast personer och organisationer som arbetar mot apartheid tillåts visering.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att stärka tullens möjligheter att följa upp den svenska Sydafrikalagstiftningen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att möjligheter bör skapas för kommuner och statliga företag att undvika affärsuppgörelser med företag med omfattande ekonomiska intressen i Sydafrika,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samtliga svenska medborgare, organisationer och institutioner bör respektera FN:s bojkott av Sydafrika i fråga om kultur, underhållning och idrott och undvika att engagera personer som bryter mot denna bojkott,

4. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av de svenska viseringsbestämmelserna i syfte att endast tillåta visum för personer och organisationer från Sydafrika som arbetar mot apartheid.

Mot. 1988/89
U522

Stockholm den 23 januari 1989

Pär Granstedt (c)

Birgitta Hambraeus (c)

Anders Svärd (c)

Ingbritt Irhammar (c)

Lennart Brunander (c)

Ingvar Karlsson (c)
i Bengtsfors

Gunhild Bolander (c)

Karin Söder (c)

Sven-Olof Petersson (c)

Gunnar Björk (c)